

Skry`pny`k T. Standarty` psy`xologo-pedagogichnoyi dopomogy` dityam z rozladamy` auty`chnogo spektra: navch.-metod.posibny`k /T.V.Skry`pny`k. – K.: Pedagogichna dumka, 2013. – 56 s. 7. **Staum M.** Vozdeystvy`e muzykal`noj terapy`y` na rech` auty`chnogo rebenka // Muzykal`naya psy`xology`ya y` psy`xoterapy`ya. 2009. #4 (13). S. 122-125. 8. **Shul`zhenko D.I.** Osnovy` psy`xologichnoyi korekciyi auty`sty`chny`x porushen` u ditej: Monografiya./D.I.Shul`zhenko – K., 2009. – 385 s. 9. **Shul`zhenko D.I.** Psy`xologichni osnovy` korekciynogo vy`xovannya ditej z auty`sty`chny`my` porushennyamy`: avtoref. dy`sertaciyi na zdobuttya nauk. stupenya doktora psy`xologichny`x nauk: specz. 19.00.08 – «Special`na psy`xologiya» / D.I.Shul`zhenko. – K.,2010. – 45 s.

Авторський внесок: Призванська С.А. – 100%
Дата відправлення статті 17.03.17 р.

УДК 372.212.1 + 371.927

С.Д. Притиковська
pritikovsky@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ В КОРЕКЦІЙНО-ЛОГОПЕДИЧНИХ ЦІЛЯХ РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ З МОВЛЕННЄВИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Відомості про автора: Притиковська Світлана Дмитрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дефектології та фізичної реабілітації Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського, Одеса, Україна. У колі наукових інтересів: корекційний вплив розвитку координаційних здібностей на розвиток мовлення дітей; нейропсихологічні засади формування рухової та мовленнєвої діяльності. Email: pritikovsky@gmail.com

Contact: Assistant Professor Prytkovska Svitlana, PhD., South Ukrainian National Pedagogical University after Ushynsky, Odesa, Ukraine. Academic interests: corrective influence of coordination abilities on development of children's speech; neuropsychological foundations for the formation of motor and speech activity. Email: pritikovsky@gmail.com

Притыковская С.Д. Роль эффекта «переноса тренированности» в коррекции речевых нарушений // НАУКОВИЙ ЧАСОПИС НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Зб. Наукових праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. - №18. – С.202-205. ; **Притиковська С.Д.**

Сучасні уявлення про координацію рухів та її роль у загальному розвитку // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / За ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака.– Вип. ІХХ. В двох частинах, частина І. Серія: соціально-педагогічна. – Кам'янець-Подільський: Медобори – 2006, 2012. С.223-231. ; **Притиковська С.Д.** Використання кінезотерапії у логопедичній практиці // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). Збірник наукових праць / за ред. В.М. Синьова, О.В.Гаврилова. – Вип. V. В 2-х т., том 2. – Кам'янець-Подільський: ПП Медобори – 2006, 2015. С.238-251

Притиковська С.Д. Використання в корекційно-логопедичних цілях розвитку координаційних здібностей у дітей з мовленнєвими порушеннями. Стаття присвячена вивченню питання застосування впливу рухової діяльності на функціональний стан мозку, зокрема на мовленнєвий розвиток. В статті розглянуті особливості координаційних проявів у дітей з вадами мовлення, сенситивні періоди розвитку різних видів координаційних здібностей, прийоми вдосконалення базових видів координаційних здібностей.

У науково-методичній літературі пропонується цілий ряд різних класифікацій координаційних здібностей. Єдиної думки з приводу цього питання в теорії і практиці фізичної культури не існує, тому в статті використовується класифікація координаційних здібностей, запропонована В. Платоновим, М. Булатовою. Для цілеспрямованого розвитку багатьох координаційних здібностей (орієнтування в просторі, рухова реакція, здатність до збереження рівноваги, до узгодженості рухів та ін.) в практиці фізичного виховання фахівці рекомендують використовувати так звані координаційні вправи.

В статті підтримується думка науковців, що найбільш ефективно розвиток деяких видів координаційних здібностей буде відбуватися у дітей дошкільного віку, наприклад, здатність розвивати статичну і динамічну рівновагу, швидку реакцію, вміння дітей диференціювати просторові, тимчасові і силові параметри рухів, почуття ритму, здатність орієнтуватися в просторі і узгоджено виконувати різні рухи окремими частинами тіла. Це в свою чергу сприятиме підвищенню ефективності корекційної - логопедичної роботи.

Ключові слова: порушення мовлення, моторика, координаційні здібності, корекційний вплив розвитку координаційних здібностей.

Притиковская С.Д. Использование в коррекционно-логопедических целях развития координационных способностей у детей с нарушениями речи. В статье рассматривается возможность интенсификации коррекционно-логопедической работы за счет развития координационных способностей детей.

Представлены особенности координационных проявлений у детей с нарушениями речи, сенситивные периоды развития разных видов координационных возможностей, приемы совершенствования базовых видов координационных возможностей для детей с нарушениями речи.

Содержание статьи подтверждает мнение многих ученых о том, что психофизиологические механизмы речевой деятельности коррелируют с множественными отделами головного мозга, поражение которых приводит к разным по своей структуре речевым дефектам. Это положение дает основание выделить особое значение двигательного анализатора в развитии деятельности мозга, а именно в возникновении и совершенствовании речи ребенка в норме и при речевой патологии. Акцентируется внимание на использовании взаимосвязи моторики и речи во время различных игр с детьми данного контингента: рекомендуется использовать стихотворные тексты, позволяющие детям создать образ соответствующего движения.

Наиболее эффективно развитие некоторых видов координационных способностей будет происходить у детей дошкольного возраста, например, способность развивать статическое и динамическое равновесие, быструю реакцию, умение детей дифференцировать пространственные, временные и силовые параметры движений, чувство ритма.

Ключевые слова: нарушение речи, моторика, координационные способности, методика коррекции речевых нарушений.

Prytykovska S. The developing coordination capabilities in children with defects in speech for correctional and logopedic purposes. The paper deals with the study of possibilities of developing coordination capabilities in children with defects in speech for correctional and logopedic purposes.

The article clarified the concept of "coordination of movements", "coordination abilities", deals with modern concepts of motor coordination.

Any mental function is realized thanks to maturity of brain structures, confirming the relationship of physiological and mental processes. Particular interest for the development of compensatory and corrective mechanisms statement represents that the complex forms of mental activity provide interfaces between different areas of the brain when forming a functional system. Correction of individual parts of the system positively affects the whole system.

The author has developed and tested experimentally the system of special exercises and games that have positive effect on speech development and correction of its problems, which can be employed in training and educational process of special preschool institutions. It is the system of special coordination exercises as an additional means of the development of motor function and speech in a speech therapist's class, at Physical Education

classes, in games, while taking a walk, during individual classes intended to the correction of motor disturbances and exercises aimed at the development of manual dexterity in the form of finger gymnastics, games, various kinds of classes that motivate children for delicate manipulative activities.

Integrated application of exercises from kinesitherapy effectively has influence to developing dynamic, kinesthetic and spatial organization of movements, of oral praxis (as a condition of successful sound reproduction), memory processes, concentration and build substantive case and prepositional constructions in speech.

Key words: speech disorders in preschoolers, motor function, coordination capabilities, procedure for speech disorders correction.

Постановка проблеми. Дослідження багатьох учених показують, що психофізіологічні механізми мовленнєвої діяльності корелюють із множинними відділами головного мозку, ураження яких спричиняє різні за своєю структурою мовленнєві дефекти (Ф. Блум, Т. Візель, О. Вінарська, Є. Соботович, Є. Хомська, Л. Чистович та ін.). Ці положення дали підставу припустити особливе значення рухового аналізатора в розвитку діяльності мозку, а саме у виникненні й удосконаленні мовлення дитини дошкільного віку в нормі й при мовленнєвій патології.

Найважливіше значення рухової діяльності полягає в тому, що в її процесі відбувається формування здатності дитини керувати специфічним для людини, досить складним моторним апаратом. Довільне регулювання рухів у всіх видах діяльності засноване на поглибленому аналізі кінестетичних відчуттів, наявності різноманітних рухових уявлень, навичок і вмій та тісно пов'язане з розвитком особистості, формуванням емоційної сфери. Істотною є роль пропріоцептивних імпульсів, що виникають під час виконання руху. Як фактор, що тонізує кору головного мозку, потік пропріоцептивних імпульсів розглядається активним і важливим початком, що виникає в процесі реалізації того чи іншого рухового акту, у тому числі й мовленнєвої діяльності (Д. Айрес, Б. Архипов, М. Бернштейн, М. Кольцова, М. Могендович та ін.).

У формуванні й розвитку точних, своєчасних і раціональних рухів людини істотна роль належить її координаційним здібностям. З метою розвитку координації рухів доцільно використовувати подібні за своїми біомеханічними характеристиками вправи, тому що в цьому випадку можливе перенесення тренуваності, тобто набутої координації рухів (В. Романенко).

У зв'язку з цим значущою проблемою є застосування впливу рухової діяльності на функціональний стан мозку, зокрема на мовленнєвий розвиток.

Фундаментальні праці з вивчення формування довільних рухів

дитини належать О. Запорожцю [4]. Багаторічні дослідження різних сторін психофізичного розвитку дітей дошкільного віку дозволили йому прийти до висновку про наявність якісно своєрідних періодів дитинства, які характеризуються певним співвідношенням процесів дозрівання нервової системи. Специфіка цих періодів визначається головним чином найбільш властивих даному періоду видів дитячої діяльності.

На прикладі аналізу мовного розвитку дошкільнят Л. Бартенєва [1] вважає, що у дітей старшого дошкільного віку в нормі та з мовленнєвою патологією вже сформовані і сенсорний, і перцептивний рівні слухового розпізнавання. Однак, посилаючись на думку Е. Соботович, автор рекомендує в корекційній роботі спиратися не на зоровий або слуховий, а в більшій мірі на мовленнєворуховий аналізатор, підкреслюючи роль пропріоцепції при недостатній функції контролю і самоконтролю, що має місце практично у всіх категоріях дітей з особливими освітніми потребами.

Прояви загальної моторної недостатності у дітей в вадами мовлення варіативні і якісно неоднорідні. Спостерігаються рухова незручність, малорухливість, скутість, сповільненість всіх рухів, іноді з обмеженням обсягу рухів однієї половини тіла, або явища рухової гіперактивності, занепокоєння, швидкий темп рухів, велика кількість зайвих рухів при виконанні довільних і мимовільних рухових актів [6]. Незручність в освоєнні рухами, порушення координації і гармонійності рухових компонентів можуть виступати як результат недостатності пірамідної і екстрапірамідної систем.

З огляду на той факт, що руховий акт являє собою багаторівневу структуру, очолювану провідним рівнем і низкою фонових рівнів, Л. Лопатіна [6] вважає, що вивчення стану психомоторики дітей доцільно здійснювати з позицій рівневої теорії організації рухів [2]. Такий підхід у вивченні рухової сфери дозволяє розкласти складний руховий акт на складові компоненти, виявити і проаналізувати стан церебральних рівнів, їх роль в регуляції рухів і дій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значне місце в корекційній роботі з дітьми дошкільного віку, що нормально розвиваються, як і з тими, що мають порушення мовленнєвого розвитку, повинні займати ігри (Л. Виготський, А. Жичкина, Н. Михайленко, Н. Короткова, О. Наумова, Т. Роговенко, М. Рудзите, Т. Сергєєва, Л. Сидоренко, І. Скрипник, Г. Тумакова, Г. Фоміна). У дослідженнях М. Асташкіної, О. Терещевої, М. Єфименко, О. Плутаєвої, П. Лосєва акцентується увага на використанні взаємозв'язку моторики й мовлення під час рухливих ігор з дітьми даного контингенту. Наприклад, Н. Полтавцева, Н. Гордова рекомендують використовувати віршовані тексти, що дозволяють дітям створити образ відповідного руху.

Мета статті – розглянути особливості координаційних проявів у дітей з вадами мовлення, сенситивні періоди розвитку різних видів

координаційних здібностей, прийоми вдосконалення базових видів координаційних здібностей.

Виклад основного матеріалу дослідження. У науково-методичній літературі пропонується цілий ряд різних класифікацій координаційних здібностей. Єдиної думки з приводу цього питання в теорії і практиці фізичної культури не існує.

У сучасній літературі з фізичного виховання часто використовується класифікація координаційних здібностей, запропонована В. Платоновим, М. Булатовою [5]. На основі власних досліджень вони виділили такі відносно самостійні види координаційних здібностей: 1) здатність до оцінки і регуляції просторово-часових і динамічних параметрів рухів; 2) здатність до збереження стійкості пози (рівноваги); 3) відчуття ритму; 4) здатність до орієнтування в просторі; 5) здатність до довільного розслаблення м'язів; 6) координація рухів.

Під здатністю до оцінки і регуляції просторово-часових і динамічних параметрів рухів фахівці розуміють координаційну здатність, яка проявляється в точності виконання рухових дій і залежить від «відчуття простору», «відчуття часу», «м'язового відчуття».

Здатність до збереження рівноваги - це здатність людини зберігати стійку позу в статичних і динамічних умовах при наявності опори і без неї.

Відчуття ритму - це здатність точно відтворювати і направлено управляти швидко-силовими і просторово-часовими параметрами рухів. Іншими словами - це здатність до підтримання правильного ритму виконуваної рухової дії.

Здатність до орієнтування в просторі визначається вмінням оцінити ситуацію, яка склалася щодо просторових умов, і відреагувати на неї раціональними діями, які забезпечать ефективне виконання рухового завдання.

Здатність до довільного розслаблення м'язів - це здатність, пов'язана з узгодженістю і розміреністю напруги і розслаблення окремих м'язів в цілісному руховому акті.

Координаційна здатність - це здатність до раціонального прояву і перебудови рухових дій в конкретних умовах на основі наявного запасу рухових умінь.

Названі координаційні здібності вважаються основними в процесі фізичного виховання дітей. Доведено, що їх необхідно розвивати і вдосконалювати на всіх заняттях, у всіх циклах і тимчасових періодах, роблячи акцент на найбільш сприятливих періодах розвитку дитини.

Розвиток рухових здібностей людини проходить ряд генетично запрограмованих етапів з найбільш вираженими їх проявами. Визначаючи розвиток моторики, можна охарактеризувати його як поступову, необоротну зміну рівня функціонування рухового апарату в часі. Але в цьому безперервному процесі можна спостерігати відомі

інтервали, коли з'являються провісники більш складних проявів і якостей, потім наступають інтервали, коли ці рухові прояви стабілізуються і включаються в більш складну поведінкову діяльність. Таким чином, проходить періодичне «накопичення» ознак нового рухового навичку під впливом факторів розвитку. Ці періоди вважаються критичними або сенситивними - чутливими до зовнішньо - середовищних впливів. Вони характеризуються підвищеною сприйнятливістю, реактивністю організму до фізичного навантаження і зверхністю в навчанні певних видів рухів (О. Гужаловский [3]). Після них наступають короткі перехідні періоди, під час яких здійснюється стрибок у розвитку моторики і перехід на новий рівень функціонування (А. Москатова [8]).

У науково-методичній літературі відсутня єдність щодо сенситивних періодів з розвитку координації. Напевно, це пов'язано з різноманітністю видів координаційних проявів, кожен з яких має специфічні механізми фізіологічного забезпечення, а також з тим, що в онтогенезі можна виявити кілька сенситивних періодів розвитку кожного виду координаційних здібностей.

Для цілеспрямованого розвитку багатьох координаційних здібностей (орієнтування в просторі, рухова реакція, здатність до збереження рівноваги, до узгодженості рухів та ін.) в практиці фізичного виховання фахівці (Є. Бондаревський, В. Лях, С. Янаніс та ін.) рекомендують використовувати так звані координаційні вправи. Сюди відносяться знайомі дітям вправи, але виконані в нових або незвичайних умовах; фізичні вправи, ігри, естафети, де необхідно проявити точність, швидкість і рухову спритність; основні види рухів (ходьба, біг та їх різновиди, метання, стрибки і т. д.), але тільки на етапі становлення рухової навички (навчання). Виходячи з останнього положення, можна вважати, що найбільш ефективно розвиток деяких видів координаційних здібностей буде відбуватися у дітей дошкільного віку. Так, В. Лях, М. Панфілова [7] у дітей п'ятого року життя запропонували розвивати здатність розвивати статичну і динамічну рівновагу, швидку реакцію, вчити дітей диференціювати просторові, тимчасові і силові параметри рухів, розвивати почуття ритму, здатність орієнтуватися в просторі і узгоджено виконувати різні рухи окремими частинами тіла.

Розвиток рухових можливостей дітей йде паралельно з розвитком рухових центрів головного мозку. Дані анатомічних досліджень показують, що якщо в ранньому дитинстві рухова область головного мозку ще не містить всіх нервових елементів, то вже до 6-7 років досягається певний ступінь рухової зрілості. До 13-14 років руховий аналізатор у дітей виявляється вже повністю сформованим і рухові здібності досягають високого рівня. Для цього віку характерна повна рухова зрілість. Це виражається в тому, що рухи, які не пов'язані з великими м'язовими напруженнями і не потребують витривалості при їх виконанні, можуть бути освоєні швидко, легко і виконуються правильно і

спритно.

Однак не можна вважати, що рухова зрілість приходить сама собою після досягнення певного віку, що у всіх дітей рівень рухових можливостей однаковий. Руховий розвиток досягається за допомогою тренувань. Він буде високим, якщо дитина буде багато рухатися, систематично повторювати рухи і ускладнювати їх, опановувати новими рухами. Разом з тим необхідно визначити той оптимальний вік, в якому та чи інша фізична вправа буде давати найбільший позитивний ефект в руховому розвитку. Для правильної відповіді на питання, в якому віці найбільш доцільно розвивати рухові здібності, вдосконалювати координацію рухів, слід знову звернутися до даних фізіології і морфології. В першу чергу необхідно мати на увазі вікові можливості дітей, зокрема, розвиток їх центральної і периферичної нервової системи з точки зору функціонального і морфологічного дозрівання.

Якщо згадати, що будь-яка довільна рухова дія має умовно-рефлекторну природу, то стане ясно, що для оволодіння новими рухами величезного значення набувають вже наявні умовні зв'язки. Тому чим багатше і різноманітніше руховий досвід дитини, тим легше і правильніше вона буде виконувати нові рухові дії.

В. Лях, М. Панфілова на підставі проведеного експериментального дослідження [7] виявили найбільш ефективні засоби розвитку координаційних здібностей, доступні дітям дошкільного віку. Наприклад, для розвитку динамічної рівноваги до таких засобів були віднесені різні види ходьби по горизонтальній і похилій лаві (приставним кроком, піднімаючи високо коліна, переступаючи через предмети); ходьба по канату, по горизонтальній і похилій лаві з різними рухами (з перекладанням предметів з однієї руки в іншу, плесканням у долоні та ін.); ходьба по горизонтальній або похилій (під кутом до 30 °) лавці, ходьба по канату спиною вперед, з закритими очима, по канату, який лежить змієюю; стрибки на одній нозі впродовж канату; ходьба по канату з підкиданням (або відбиванням об підлогу) м'яча. Для розвитку здатності до балансування автори рекомендують дошкільнику, стоячи на місці, утримувати предмети (палицю, м'яч, кеглю і ін.) на розкритій долоні; переносити предмети на руці або ракетці, ходити по дошці, що хитається. Для розвитку здатності до реакції автори рекомендують загально-розвиваючі вправи, естафети, рухливі ігри зі зміною завдань, різні кидки і ловлю м'яча в парах (з відскоком і без відскоку, в ускладненому варіанті перед ловлею м'яча плескати у долоні); зміну виду руху при зміні мелодії, в ускладненому варіанті – зміну рухів при зміні темпу або гучності музики.

Здатність диференціювати просторові, тимчасові і силові параметри руху розвивається, на думку авторів, при виконанні основних видів рухів, загально розвиваючих вправ, але з пред'явленням підвищених вимог до точності їх виконання. Здатність до орієнтування в

просторі пов'язана з іншими координаційними вправами, особливо на точність відтворення параметрів руху. Це вміння своєчасно змінювати положення тіла і здійснювати рух в потрібному напрямку: різноманітні метання в ціль; прокочування м'яча по вузькому коридорі (ширина 20 см); біг зі зміною напрямку (змійкою, човниковий біг, біг з оббіганням предметів); стрибки з поворотами. Для розвитку у дошкільнят здатності до ритму запропоновано виконання загально розвиваючих рухів під музику. В ускладненому варіанті дитині пропонували відтворити ритмічний малюнок притопуванням, або у поєднанні з плесканням. Для розвитку здатності до узгодженості рухів запропоновані вправи, пов'язані з умінням одночасного виконання різних рухів окремими частинами тіла (руками, ногами, тулубом).

Висновки та перспективи подальших розвідок. Інтенсифікація роботи з дітьми з мовленнєвими порушеннями за рахунок систематичного включення вправ, що розвивають координаційні здібності дітей, сприяє підвищенню ефективності досягнення поставлених корекційно-логопедичних цілей.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в деталізації уявлень про нейрофізіологічні механізми формування координаційних здібностей людини в контексті визначення їх місця в корекційно-логопедичному процесі.

Бібліографія

1. **Бартенєва Л.** Формування фонологічної складової орфографічної навички в дошкільників із НЗНМ //Дефектологія. – 2003. - № 2. - С. 37-38. 2. **Бернштейн Н.А.** О построении движений. – М.: Медгиз, 1947. – С. 255. 3. **Гужаловский А.А.** Развитие двигательных способностей у детей. – М., 1976. – С.47–48. 4. **Запорожец А.В.** Развитие произвольных движений. – М.: АПН РСФСР, 1960. – 333 с. 5. **Платонов В.Н., Булатова М.М.** Координация спортсмена и методика ее совершенствования: Учебно-метод. пособие. – Киев, 1992. – 53 с. 6. **Лопатина Л.В.** Изучение и коррекция нарушений психомоторики у детей с минимальными дизартрическими расстройствами – //Дефектология. – 2003. – №5. – С. 45-51. 7. **Лях В.И., Панфилова Н.А.** Развивать координационные способности //Дошкольное воспитание. – 1991. -№7. – С. 16. 8. **Москатова А.К.** Моторная система и координация: Лекция для студентов, аспирантов, ГЦОЛИФК. – М., 1989. – 28 с.

References

1. **Bartyenyeva L.** Formuvannya fonolohichnoyi skladovoyi orfohrfachnoyi navychky v doshkil'nykiv iz NZNM //Defektolohiya. – 2003. - # 2. - S. 37-38. 2. **Bernshteyn N.A.** O postroenyi dvyzheniy. – M.: Medhyz, 1947. – S. 255. 3. **Huzhalovskyy A.A.** Razvytye dvyhatel'nykh sposobnostey u detey. – M., 1976. – S.47–48. 4. **Zaporozhets A.V.** Razvytye proyzvol'nykh

dvyzhenyy. – M.: APN RSFSR, 1960. – 333 s. **5. Platonov V.N., Bulatova M.M.** Koordynatsyya sport·smena y metodyka ee sovershenstvovaniya: Uchebno-metod. posobyе. – Kyev, 1992. – 53 s. **6. Lopatyna L.V.** Yzuchenye y korrektsyya narushenyy psikhomotoryky u detey s mynymal'nymy dyzartrycheskymy rasstroystvamy – //Defektolohyya. – 2003. – #5. – S. 45-51. **7. Lyakh V.Y., Panfylova N.A.** Razvyvat' koordynatsyonnye sposobnosti //Doshkol'noe vospytanye. – 1991. -#7. – S. 16. **8. Moskatova A.K.** Motornaya sistema y koordynatsyya: Lektsyya dlya studentov, aspirantov, HTsOLYFK. – M., 1989. – 28 s.

Авторський внесок: Притиковська С.Д. – 100%
Дата відправлення статті 12.03.17 р.

УДК: 159.922-055.52:616.89

Л. М. Руденко
lilianic@mail.ru
М. В. Федоренко
mv_fedorenko@i.ua

ТЕОРЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ БАТЬКІВСЬКОГО СТАВЛЕННЯ В СІМ'ЯХ, ЩО ВИХОВУЮТЬ АУТИЧНУ ДИТИНУ

Відомості про авторів: Руденко Лілія Миколаївна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри спеціальної психології та медицини Факультету корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, м. Київ, Україна, e-mail: lilianic@mail.ru.

Федоренко Марина Вікторівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри спеціальної психології та медицини Факультету корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, м. Київ, Україна, e-mail: mv_fedorenko@i.ua.

Contact: Rudenko Lilia, doctor of psychological sciences, professor, professor at the department of special psychology and medicine, Faculty of correctional pedagogy and psychology, National Pedagogical M. Dragomanov University, Kyiv, Ukraine, e-mail: lilianic@mail.ru.

Fedorenko Maryna, PhD, associate professor at the department of special psychology and medicine, Faculty of correctional pedagogy and psychology, National Pedagogical M. Dragomanov University, Kyiv, Ukraine, e-mail: mv_fedorenko@i.ua.